M.Mažvydo biblioteka

LKA

MŪSŲ PASTOGĖ

51-mi Metai Australian Lithuanian Weekly Post Print Approved PP 255003/01774 Kaina - Price $1 15.11.1999 Nr. 45 (2653)

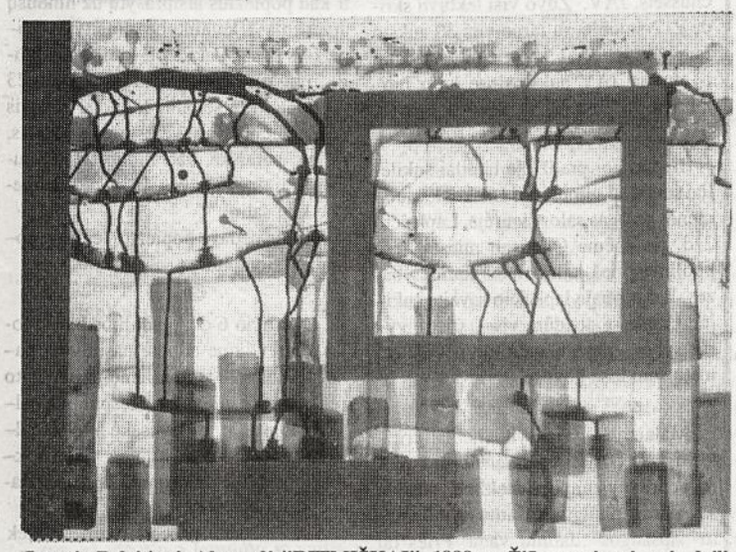

Josonia Palaitienė. Akvarelė "RITMIŠKAI". 1999 m. Žiūr. straipsni apie dailininkės kūrybą 6 psl.

Lietuvos įvykių apžvalga

Amerikiečiai įsitvirtino Mažeikiuose

Pasirašius sutartį tarp Lietuvos Vyriausybės ir „Williams International", sekančią dieną (spalio 30 d.) įvyko „Mažeikių naftos" akcininkų susirinkimas. Smulkieji akcininkai balsavo prieš permainas „Mažeikių naftoje", tačiau jie negalėjo paveikti sprendimų, nes juos lėmė didžiąją dalį įmonės akcinio kapitalo kontroliuojančios Lietuvos valstybės atstovų pozicija. Iki šio sandėrio Lietuvos Vyriausybė turėjo 88% „Mažeikių naftos" akcijų. Įsigijus naujos emisijos akcijas, „Williams International" turi 33% bendrovės akcijų, o Lietuvos Vyriausybė – daugiau kaip pusę. Akcininkų susirinkime dalyvavo ir „Williams International" prezidentas John C. Baumgarner.

Bendrovės akcininkų susirinkime išrinkta stebėtojų taryba suformavo valdybą, kuri generaliniu direktoriumi paskyrė „Williams International" vykdantjį direktorių Steve Hunkus. Jis yra vadovavęs „Williams" naftos perdirbimo gamyklai Memphis, JAV. „Mažeikių naftos" vyriausiuoju finansininku paskirtas ligšiolinis „Williams Lietuva" vyriausiasis finansininkas John Savolainen. Kitus pagrindinius postus irgi užims amerikiečiai.

Laikinai bendrovės generalinės direktorės pareigas ėjusi Vida Petrošienė, kuriai po sutarties pasirašymo „Williams Lietuva" gen. direktorius Randy Majors taip nuolankiai bučiavo ranką, sugrįžo į savo pirmykštį ekonomikos ir finansų direktorės postą.

Naujasis bendrovės gen. direktorius Steve Hunkus lapkričio 2 dieną susitiko su visų padalinių vadovais ir paprašė jų atsakingai tęsti darbą. Jis akcentavo, kad įmonei reikalingi gerai dirbantys žmonės, turintys patirties, naujų idėjų, kaip koncernui gauti pelno. Gen. direktorius užsiminė, kad permainų bus ir tvirtino, kad jų nebus daug. Per ateinančias dvi savaites amerikiečių ekspertai susipažins su „Mažeikių naftos" dabartinės administracijos darbuotojais ir spręs, kaip toliau panaudoti jų patirtį.

Atsistatydino Romualdas Ozolas

Lapkričio 2 dieną iš Seimo vicepirmininko pareigų atsistatydino Centro sąjungos pirmininkas Romualdas Ozolas. Savo atsistatydinimo laiške Seimo pirmininkui Vytautui Landsbergiui Ozolas atsiribojo nuo konservatorių vykdomos politikos ir pareiškė: *„negaliu prisiimti jokios atsakomybės už Jūsų vadovaujamo Seimo politiką. Iki šiol jai priešta-ravęs, dabar nuo jos atsiriboju juridiškai ir morališkai"*. Ozolo teigimu, ateinančiame Centro sąjungos tarybos posėdyje bus svarstomas sąjungos perėjimo į savarankiškos opozicinės partijos statusą klausimas.

Seimo pirmininkas Vytautas Landsbergis Centro sąjungos pirmininko atsistatydinimą iš Seimo vicepirmininko pareigų vertina kaip taktinį žingsnį. *„Tai taktinis ėjėmas manant, kad jau dabar patogus momentas pereiti į visišką opoziciją, susiblokuoti su kairiuoju sparnu ir kautis dėl valdžios"*, - sakė Vytautas Landsbergis. Jo nuomone, Centro sąjunga neturėtų užtraukti dirbti Vyriausybėje savo sąjungos nariui teisingumo ministrui Gintarui Balčiūnui. Romualdas Ozolas pasakė: *„Balčiūnui valia pasitraukti, valia nepasitraukti ir tai jam yra pasakyta... jei jis apsispręs likti Vyriausybėje, jis bus suspenduotas, kaip to reikalauja sąjungos Statutas..."*

Atsistatydino Elena Leontjeva

Lietuvos laisvosios rinkos instituto prezidentė Elena Leontjeva lapkričio 2 dieną patvirtino, kad spalio 29 dieną ji pateikė atsistatydinimo pareiškimą Prez. Valdui Adamkui iš savanoriškos, neapmokamos patarėjos ekonomikos reikalams posto. Pareiškimą padarė tada, kada dar nebuvo aišku, ar sutartys su „Williams" bus pasirašytos.

Pagrindinę priežastį nurodo tą, kad oficialioji Lietuvos politika vis labiau nutolsta nuo laisvos rinkos principų – netinkamais valdžios veiksmais diskreditutas privatizavimas, Vakarų kompanijų investicijos, rinkos atvirumas. Tai yra daromi politiniai sprendimai ten, kur turėtų būti ekonominiai sprendimai. Sunku pasakyti, ar jos atsistatydinimas yra susijęs su „Williams" sutartimi. Viešose kalbose Prezidento patarėja nepareikšdavo ketegoriško pritarimo ar prieštaravimo sandoriui su „Williams". Iš jos ankstyvesnių pasisakymų galima pasakyti, kad tai ne pats geriausias naftos komplekso privatizavimo būdas. Tai pareiškė ir Prezidentas. Atrodo, jog Prezidentūroje buvo ir daugiau nepatenkintų balsų. Bet stambaus Vakarų investuotojo Lietuvai reikėjo.

Andrius Kubilius susitinka su Seimo frakcijomis

Lapkričio 2 dieną kandidatas į ministrus pirmininkus Andrius Kubilius susitiko su Seimo frakcijomis. Kubilius Seimo nariams yra gerai žinomas kaip darbštus, sumanus ir nesivaikantis populiarumo žmogus. Paskutinius kelis metus jis faktiškai vadovauja Seimui. Kubilius yra palyginti jaunas – keturiasdešimt dviejų metų amžiaus. Baigęs Vilniaus universitetą ir įsigijęs fiziko kvalifikacijas dirbo universiteto laboratorijose inžinieriumi, moksliniu bendradarbiu. Nuo pat pradžios jis įsijungė į Lietuvos Sąjūdžio veiklą, o vėliau tapo Seimo nariu, Konservatorių frakcijos seniūnu, Seimo pirmininko pirmuoju pavaduotoju. Turi didelę parlamentinę patirtį ir yra geras organizatorius. Tad nenuostabu, kad pagarbą jam reiškia ne tik dešinieji, bet ir kairieji, nors šie ir nesutinka su jo einamomis reformomis.

Susitikimuose su frakcijomis jis minėjo, kad jo ministrų kabinete turėtų išlikti visi laikinosios Vyriausybės nariai. Jam reikia surasti pačius svarbiausius du ministrus, tai yra ūkio ir finansų ministrus, kurie kartu su buvusiu min. pirmininku Rolandu Paksu atsistatydino.

Andrius Kubilius pristatė skubių būsimos Vyriausybės darbų sąrašą. Įspėjo, kad jie yra neišvengiami ir bus nepopuliarūs. Sakė, kad Vyriausybės plano nekeis, tačiau sudarys krizės prevencijos ir reformų programą. Būtina pasirašyti sutartį su Tarptautiniu Valiutos Fondu (TVF), ir sieksime, kad tai būtų kuo skubiau padaryta. Valstybės skola ir pripažintos išlaidos turėtų būti perkeltos ilgesniam laikotarpiui. Būtina iš naujo svarstyti rublinių indėlių grąžinimo terminus, atsižvelgti į valstybės galimybes. Sodros reformos yra neišvengiamos.

Finansų srityje paminėjo antikorupcinės programos įgyvendinimą, valiutų valdybos išlaikymą, lito stabilumo užtikrinimą bei fiskalinio deficito mažinimą, kad patraukti užsienio investuotojus į Lietuvos ūkį. Ir toliau bus restruktūrizuojamas, modernizuojamas ir privatizuojamas šalies ūkis. „Lietuvos energija", „Lietuvos dujos", transporto kompanijos, valstybiniai bankai – visi turi pritraukti investicijų, sakė Kubilius. Integracija į Europos Sąjungą ir NATO ir toliau liks prioritetinėmis užsienio politikos kryptimis. *„Finansų rinkos nestabilumą lėmė politinis nestabilumas"*, - mano Kubilius.

Po Andriaus Kubiliaus susitikimų buvo aišku, kad krikščionys demokratai Seime palaikys jo kandidatūrą, o LDDP – nepalaikys. Kitos frakcijos buvo tos nuomonės, kad valdančioji koalicija turi teisę ir pareigą sudaryti Vyriausybę, ypač šiuo sunkiu finansiniu metu, tad jos savo frakcijos atstovams suteikė balsavimo laisvę.

Andrius Kubilius Lietuvos ministras pirmininkas

Lapkričio 3 dieną neeiliniame posėdyje Seimo nariai pritarė Prezidento teikiamai Andriaus Kubiliaus kandidatūrai į ministro pirmininko postą. Už A. Kubiliaus kandidatūrą balsavo 82 Seimo nariai, prieš buvo 20 ir 18 susilaikė.

Tą pačią dieną, prieš išvykdamas į

Andrius Kubilius, naujasis premjeras

Svediją, Prezidentas Valdas Adamkus pasirašytu dekretu Andrių Kubilių paskyrė ministru pirmininku ir įpareigojo jį pateikti kandidatus į ministrų postus. Ministras pirmininkas ne vėliau kaip per 15 dienų nuo jo paskyrimo Seimui turės pristatyti savo sudarytą ir Prezidento patvirtintą Vyriausybę ir pateikti svarstyti jos programą. Seimui pritarus Vyriausybės programai, naujoji Vyriausybė gaus įgaliojimus veikti.

Lapkričio 4 dieną, prieš išvykdamas į JAV, Seimo pirmininkas Vytautas Landsbergis pasirinko savo pavaduotojų kandidatūras: pirmuoju pavaduotoju – Arvydą Vidžiūną ir pavaduotoja – Rasą Juknevičienę. Vidžiūnas pakeičia Kubilių, o Juknevičienė užima Vidžiūno vietą. Abu yra konservatoriai.

Tą pačią dieną Seimo plenariumo posėdyje iš Seimo biudžeto ir finansų komiteto pirmininkės pareigų atsistatydino konservatorė Elvyra Kunevičienė. Seimui ji pranešė, kad *„antrąjį šių metų pusmetį sutrikęs valstybės finansų valdymas jau atvedė prie rimtų biudžeto bei valstybės centralizuotų fondų, finansinių lėšų*

Nukelta į 2 psl.

ALB Krašto Valdyba pasisako:

Visoms ALB Apylinkių Valdyboms ir lietuviškosios spaudos skaitytojams.

Atkreipdama dėmesį į paskutiniuoju metu "Mūsų Pastogėje" pasirodžiusius kontroversinius straipsnius, liečiančius Atvirą laišką Lietuvos vyriausiajam prokurorui, ALB Krašto Valdyba kreipiasi į visas ALB Apylinkių Valdybas, prašydama neprasilenkti su mūsų bendruomenėje nusistovėjusia ir priimta tvarka ir asmeniškame susirašinėjime nenaudoti ALB Apylinkių Valdybų oficialių blankų su antraštėje stilizuota Vyties emblema.

Vartodami oficialią antraštę asmeniniams reikalams ar pareiškimams, neteisėtai atstovaujame visą AL Bendruomenę ir tuomi, kad ir gera valia, klaidiname ne tik laiško gavėją, bet ir lietuviškos spaudos skaitytoją.

Mūsų darnioje bendruomenėje karts nuo karto tenka išgirsti ir stipresnių pasisakymų viena ar kita tema, tačiau nereikia daleisti, kad įvykęs pareiškimas – pasisakymas būna padarytas bloga valia. Turėdami lietuvišką spaudą mes galime drąsiai išreikšti savo nuomonę, nepasitenkinimus, nepamirštant ir geresnių mūsų bendruomeninio gyvenimo aspektų bei pasiekimų, tačiau visuomet prisilaikydami faktų ir tolerantiškumo.

Kad ateityje nepasikartotų panašūs nesusipratimai, ALB Apylinkių Valdybos yra prašomos atkreipti rimtą dėmesį į oficialiųjų antraščių vartojimą.

Su geriausiais linkėjimais visiems.

ALB Krašto Valdyba

Lietuvos įvykių...

Atkelta iš 1 psl.

surinkimų problemų". Nematydama Vytauto Landsbergio atitinkamo sprendimo gerinti valstybės finansų valdymą, Kunevičienė pareiškė atsistatydinanti.

Kandidatai į finansų ir ūkio ministrus

Naujasis premjeras Andrius Kubilius konservatorių frakcijai pristatė kandidatą į finansų ministro postą – dabartinį Seimo užsienio reikalų komiteto pirmininką konservatorių Vytautą Dudėną ir į ūkio ministro postą – Valentiną Milakni, dabartinį bendrovės „Alna" gen. direktorių, kuris nėra konservatorių narys. Pasak konservatorių frakcijos seniūno pavaduotojo Alfonso Barkaus, frakcijoje nebuvo parlamentarų, kurie aiškiai būtų buvę prieš šiuos premjero pasirinktus kandidatus.

Prez. Valdas Adamkus su vienu iš kandidatų į ministrus.

Vytautas Dudėnas – gimęs Lietuvoje, bet užaugęs, mokslus baigęs ir dirbęs finansinėse institucijose Amerikoje. Į Lietuvą su žmona grįžo Lietuvai atgavus nepriklausomybę. Dirbo finansų ministro patarėju, padėjo įkurti Lietuvos investicijų banką, vertybinių popierių biržą ir t.t. Manoma, kad jis būtų tinkamas žmogus deryboms su Tarptautiniu Valiutos Fondu, kurio paslaugos Lietuvai šiuo metu labai reikalingos.

Paskutinėmis dienomis ministrų kabinetas finansų ministerijai valstybės vardu leido imti ilgalaikę, ne didesnę kaip 100 milijardų eurų dydžio paskolą iš JAV banko „Credit Suisse First Boston", kuris vienintelis sutiko priimtinomis sąlygomis Lietuvos Vyriausybei parūpinti lėšų.

Valentinas Milaknis – gimęs ir augęs Lietuvoje, yra Austrijos garbės konsulas Lietuvoje, Vilniaus prekybos, pramonės ir amatų rūmų viceprezidentas, „Alna" bendrovės generalinis direktorius, radio inžinierius. Kaip politikas jis nežinomas.

Prezidentas Švedijoje

Stockholme įvyko Baltijos jūros šalių forumo konferencija, kurioje dalyvavo aukšto rango pareigūnai, diplomatai, mokslininkai iš Vakarų, JAV, šiaurės Europos šalių, jų tarpe ir Baltijos valstybių. Lapkričio 4 dieną pagrindinę kalbą sakė Lietuvos Prezidentas Valdas Adamkus apie Baltijos jūros regiono saugumą ir bendradarbiavimą. Šis regionas turi aukštą kapacitetą: jis turi apie 100 milijonų vartotojų rinką su palyginti aukštomis pajamomis, yra politiškai stabilus, turi aukštos kvalifikacijos darbo jėgos, patrauklus investicijoms, sakė Prezidentas. Baltijos jūrų valstybių bendradarbiavimą Prezidentas apibūdino kaip pavyzdinį.

Pasak Prezidento, šaltojo karo pabaiga Baltijos jūros regionui atvėrė unikalią istorinę galimybę – Baltijos jūra suvienijo tautas, kurios remia demokratiją ir rinkos ekonomiką. Prezidentas atkreipė dėmesį ir į kai kurias šio regiono bendradarbiavimo problemas. Iškilę prekybos, politikos ir sienos perėjimo procedūrų skirtumai tebedalija Baltijos jūros regioną. Nepakankamai dėmesio skiriama strateginiams energetikos, transporto ir ryšių plėtros projektams.

Stockholmę Prezidentas susitiko ir su Švedijos ministre pirmininke bei kitais aukštais šalies pareigūnais.

Prezidentas patvirtino 10-osios Vyriausybės sudėtį

Lapkričio 5 dieną pasirašytu dekretu Prezidentas Valdas Adamkus patvirtino Andriaus Kubiliaus vadovaujamos Vyriausybės sutartį. Ministrų kabinetą sudaro dvylika buvusių ministrų, kurie šiuo metu eina laikinosios Vyriausybės pareigas ir dviejų naujų ministrų – Vytauto Dudėno ir Valentino Milaknio. Centro sąjungos narys Gintaras Balčiūnas, einantis teisingumo ministro pareigas, nutarė likti ministru, suspenduodamas savo narystę Centro sąjungoje, kuri nusprendė likti opozicine partija.

Pristatydamas Prezidentui savo veiklos programą ministras pirmininkas Andrius Kubilius sakė, kad jis nusiteikęs rimtai, tiek, kiek būtina, sumažinti valstybės išlaidas ir imtis kitų priemonių, kurias rekomenduoja daugelis finansų ekspertų. Rublinių indėlių grąžinimas turi būti susietas su valstybės išgalėmis, sakė Kubilius.

Prieš pasirašant dekretą, Prezidentas susitiko su naujuoju ūkio ministru Valentinu Milakniu, tačiau nesusitiko su Vytautu Dudėnu.

Išskirtinai, sudarant naują Vyriausybę, šį kartą nebuvo jokių pasitarimų tarp Prezidento, Seimo pirmininko ir naujo ministro pirmininko, kaip tai būdavo anksčiau. Nėra abejonių, kad Seimas pritars Andriaus Kubiliaus programai ir jo Vyriausybei.

Tarptautiniam Valiutos Fondui nepakanka pažadų

Memorandumo su Tarptautiniu Valiutos Fondu (TVF) pasirašymas teikia didesnių garantijų užsienio investuotojams dėl šalies ūkio stabilumo. Tokiu būdu šalis turi daugiau galimybių gauti užsienio paskolų ir geresnėmis sąlygomis.

Šiuo metu Lietuvai nepaprastai svarbu, kad toks memorandumas su TVF būtų pasirašytas. Lietuva siekia su TVF pasirašyti prevencinį penkiolikos mėnesių susitarimą, pagal kurį, esant reikalui, valstybė galėtų pasiskolinti iki šimto milijonų JAV dolerių. Ankstyvesnio pasirašyto memorandumo terminas baigėsi jau 1997 metų rugsėjo mėnesį ir jis nebuvo atnaujintas.

Reikia nepamiršti, kad TVF reikalauja, kad būtų pildomos tam tikros sąlygos, nes kitaip nėra garantijų, kad šalies ūkis nepašlis ir ji gali tapti „nemokia". Šiuo metu Lietuvoje lankosi TVF atstovas Mark Horton, kuris susitiko su Prezidentu Valdu Adamkumi ir išsiaiškino Lietuvos ekonominę ir finansinę padėtį. Dėl naujo abiejų šalių susitarimo pasirašymo bus susitarta tik po galutinių išvadų apie Lietuvos biudžeto deficitą ateinančiais metais.

TVF atstovas mano, kad principiniai klausimai – yra fiskalinio šalies deficito dydis ir rublinių indėlių atkūrimo programa. Fondas reikalauja, kad biudžeto deficitas neviršytų 2%. Kaip mažinimo priemones nurodo rublinių indėlių atkūrimo proceso pristabdymą bei Vyriausybės „Mažeikių naftai" suteiktų paskolų grąžinimą.

Spaudai paruošė **Anskis Reisgys**

Trumpai iš visur

Lapkričio 1 dieną Egipto keleivinis lėktuvas, skridęs iš New York į Cairo, staiga nukrito į Atlanto vandenyną iš 10 km aukščio. Avarija įvyko 100 km į pietus nuo Nantucket salos, Massachussets, JAV. Žuvo visi lėktuvu skridę 217 žmonių, jų tarpe virš 30 aukšto rango egiptiečiai karininkai, grįždami iš studijų JAV aukštosiose karo mokyklose.

❁❁❁

Lapkričio pradžioje tamilai sukilėliai smarkiai sumušė Šri Lankos kariuomenės pajėgas salos šiaurėje. Lapkričio 2 d. jie paėmė Oddusan miestą, tęsė puolimą prieš kaimynines karines bazes. Per pirmąją lapkričio savaitę sukilėlių rankose atsidūrė visos sritys, vyriausybės pajėgų užimtos per keletą metų sunkiose kovose.

❁❁❁

Malaizijos vyriausybė, nuolat kritikavusi Australijos vaidmenį Rytų Timoro nepriklausomybės siekime, pasiūlė savo karišką Jungtinių Tautų Rytų Timoro apsaugos dalinių vadu. Prieš tai griežtą protestą pareiškė R. Timoro vienas iš lyderių, Ramos Horta. Jis grasė timoriečių neklusnumo kampanija, jei malaizietis būtų paskirtas vadovauti JT daliniams. Jo pareiškimu, Malaizijos min. pirmininkas visuomet šališkai rėmė Indonezijos smurto politiką Rytų Timore. Ramos Horta savo pareiškime citavo eilę dr. Mahatir Mohamad šokiruojančių pasisakymų.

❁❁❁

Indonezijos Aceh provincija irgi nori skirtis nuo Indonezijos. Masinės demonstracijos, reikalaujant referendumo dėl nepriklausomybės, priveda prie susidūrimų su kariuomene, šaudančia į minias. Indonezijos prezidentas A. Wahid pripažino referendumo galimybę, tačiau tai esąs tolimos ateities reikalas. Šiuo metu A. Wahid ir Indonezijos kariuomenės vadas admirolas Widodo žada atitraukti dalį karinių pajėgų iš Aceh ir ieškoti kompromisų.

❁❁❁

Lapkričio 5 - 8 dienomis popiežius Jonas Paulius II lankėsi Indijoje. 79 metų amžiaus šv. Tėvas nepabijojo vargingančios kelionės ir Hindu nacionalistų grasymų. Hindu aktyvistai reikalauja, kad krikščionys sustabdytų bandymus vilioti jų tikinčiuosius į savo tikėjimą ir kad popiežius atsiprašytų už hindusų atvertimą į katalikybę praeityje. Popiežius Jonas Paulius II kreipėsi į Indijos min. pirmininką, kad jis saugotų 23 milijonus krikščionių Indijoje nuo vis dažnėjančių teroro veiksmų. Šv. Tėvas, tačiau, pareiškė, kad Indijoje yra daugiau religinės laisvės, kaip kad daugelyje kitų šalių.

Kinija nedavė popiežiui leidimo aplankyti Hongkongą.

❁❁❁

Lapkričio 6 d. Australijos balsuotojai referendume atmetė pasiūlymą pakeisti Australijos karalienę parlamento renkamu prezidentu. Už respubliką balsavo 45.3%, prieš pasisakė 54.7% balsavusių. Iš šešių valstijų tik viena Viktorija pasisakė už respubliką, paremdama pasiūlymą 50.1% balsų.

Dar didesniu procentu atmesta tiek valdančios partijos, tiek opozicijos siūloma konstitucijos pratarmė.

❁❁❁

Rusijos karinės pajėgos tęsia Čečėnijos sostinės Grozny ir kitų miestų masinį bombardavimą, nežiūrint užsienio protestų dėl civilių aukų. Karinėms operacijoms vadovauja rusų generolai kelis kartus grasė masiniu karininkų atsistatydinimu, jei jiems būtų įsakyta „per anksti" nutraukti karo veiksmus.

❁❁❁

Britų astronomas dr. Mark Kidger išleido knygą „The Star of Bethlehem", kurioje tvirtina, kad išaiškino, kuri žvaigždė turėjo ypač ryškiai šviesti Kristaus gimimo metais. Tai esanti žvaigždė, dabar žinoma kaip DO Aquilae. Kiniečių astronomai 5-tais metais prieš Kristų yra aprašę šią žvaigždę, novą, ryškiai šviečiančią rytuose ištisas 70 dienų . Šie metai gi daugumos ekspertų ir yra skaitomi tikraisiais Kristaus gimimo metais.

Paruošė **Vytautas Patašius**

Melbourno "Dainos Sambūris" švenčia 50-tį

Iš krūtinių skambios dainos liejas
Nuo Melbourno ligi Lietuvos.
Sambūrio Auksinis Jubiliejus
Dainomis save apvainikuos.
Skrisk, daina, kaip paukštė gintarinė
Tėviškės skambėki varpeliu,
Tegul girdi mylima Tėvynė
Kaip aš ją beprotiškai myliu.
Lietuva mums pasakiškas kraštas
Su gandralizdžiais, žaliais beržais.
Ežerų, gėlynų, upių raštas
Ir lakštučių giesmės vakarais.
Kai Australijos karštoji saulė
Šildo, guodžia, myli laikinai,
Mums gražiausia dideliam pasauly
Lietuva pražydusi linais.
Švęskite Auksinį Jubiliejų
Ilgesį dainuokit dainomis,
Birštono „Pušelė", mylimieji,
Be atstumų lieka su Jumis.

Bernardas Smirinenka,
Birštonas 1999.09.09

Dirigentė Birutė Prašmutaitė.
Nuotr. A. Lipšio

* * *

M.D.S.

1949 metų kovo mėnesį Penktajame žemyne pirmą kartą suskambo lietuviška daina. Šiemet „Dainos Sambūris" jau mini savo nenuilstamos veiklos penkiasdešimtmetį.

Dar plaukiant laivu į Australiją Petro Morkūno sukurtame balsingų vyrų būryje skambėdavo lietuviškos dainos. Savo skambiomis dainomis per vandenyno platybes jie siuntė atsisveikinimą tėvynei ir artimiesiems. Atvykęs į Bonegillą Petras Morkūnas dirigavo vyrų chorui, o apsigyvenus Melbourne, vakarais ir savaitgaliais tautiečiai burdavosi draugėn ir dainuodavo. Šventadieniais savo gražiomis lietuviškomis giesmėmis papildindavo mišias.

1949 metų gegužės pabaigoje choras pradėjo savo veiklą. Jį subūrė ir jam vadovavo Juozas Petrašiūnas. Jis buvo ir pirmasis choro dirigentas. Atvykus į Melbourną Albertui Čelnai, Juozas Petrašiūnas vadovavimą perdavė jam. Nuo to laiko iki 1977 metų Melbourno „Dainos Sambūriui" nenuilstamai vadovavo Albertas Čelna. Dar ir šiandien choristai prisimena maestro, kuris sugebėjo įsijausti į kiekvieną dainą ir visa tai mokėjo perduoti choristams. Kartais diriguodavo ir Danutė Levickienė. Jam pasitraukus, vadovavimą perėmė Danutė. 1978 metais „Dainos Sambūris" kartu su savo dirigente D. Levickiene dalyvavo Kanados ir JAV lietuvių 5-ojoje Dainų Šventėje. Tuo pačiu sambūriečiai koncertavo Los Angeles, Čikagoje, Klevelande ir Toronte. Choras turėjo labai didelį pasisekimą. Po šios kelionės dirigentė, dėl susidariusių asmeniškų priežasčių, trumpam turėjo pasitraukti iš vadovavimo. Tuo metu chore dainuojantis Petras Morkūnas sutiko pavaduoti išėjusią dirigentę. Po kurio laiko jis pasikvietė Birutę Prašmutaitę jam padėti, nes choras ruošėsi 1979 metų Lietuvių Dienoms Sydnėjuje. Sekančiais metais „Dainos Sambūris" šventė savo 30-ties metų sukaktį. Ta proga Birutė Prašmutaitė viena pati chorą paruošė koncertui.

1980 metais į chorą sugrįžo Danutė Levickienė. Tuo metu buvo trys dirigentai: D. Levickienė, B. Prašmutaitė ir V. Straukas. Po poros metų Vytautas Straukas išvyko į Geelongą. Nuo 1990 metų „Dainos Sambūriui" vėl diriguoja Birutė Prašmutaitė. 1994 metais Birutė chorą paruošė Pasaulio lietuvių dainų šventei Lietuvoje. Ši kelionė dirigentei ir choristams paliko neišdildomą įspūdį. „Dainos Sambūris" dalyvavo ir Bonegillos emigrantų stovyklos 50-mečio šventėje. Šioje šventėje buvo pažymėtas pirmųjų pokario emigrantų atvykimas į Australiją. Vėliau choras lankėsi Brisbanėje, Auksinėje Pakrantėje, Perthe, Geelonge vykusiose Lietuvių Dienose. Chorvedė paruošė choristus, vykstančius į II-ąją pasaulio lietuvių dainų šventę Lietuvoje. Jos 21-eri dirigavimo metai – tai įdėtos pastangos, kurios kursto lietuviškos dainos laužą, kad jis neišblėstų, tai nerimo, džiaugsmo ir nusivylimo laikotarpiai. Dėkojame tau, Birute, linkime ištvermės ir toliau nenuilstamai dirbti.

Mūsų tarpe yra vienintelis žmogus, kuris be pertraukos yra dainavęs nuo pat „Dainos Sambūrio" įsikūrimo. Tai mūsų gerbiamas **Vincas Lazauskas**, nuo pat mažens mėgęs dainą ir dainuodavęs dar tada, kai dar nesuprasdavo dainos reikšmės. Chore jis dainuoja nuo 16-kos metų. Vincas su malonumu prisimena visus koncertus, renginius, keliones. Pati brangiausia akimirka – tai kelionė į Lietuvą 1994 metais, į kurią choristas vyko su ypatingu pasiruošimu. Kaune, einant į Dainų slėnį, V. Lazauskas prisiminė, kad čia prieš 50 metų jis dainavo porą kartų, o einant į estradą – pajuto skruostais riedančias ašaras, nes pagalvojo, kad čia dainuoja paskutinį kartą. Jis uoliai lanko repeticijas, dalyvauja renginiuose bei išvykose. Mes visi linkime Vincui Lazauskui dar ilgai ir nenuilstančiai dainuoti, o jam šis „Dainos Sambūrio" auksinis jubiliejus yra savitai brangus.

Su labai trumpomis pertraukomis, 47 metus, chore dainuoja **Aldona Baltrūnienė**. Jai patys gražiausi prisiminimai yra iš chore praleistų valandų. Choras yra jos nusiraminimas, dainuodama ji jaučiasi laiminga ir naudinga. Nors kartais koncerto metu sunku išstovėti, bet suskambus dainai, Aldonai atsiranda jėgų. *„Negaliu nedainuoti, tai mano gyvenimas"*, - sako Aldona Baltrūnienė.

Janė Petrašiūnienė dainuoja nuo 1950 metų su mažomis pertraukomis. Jai patinka dainos ir choro renginiai. Pavargsta, bet jaučiasi laiminga, galėdama dalyvauti choro veikloje.

Bronė Staugaitienė dainuoja nuo 1963 m. sausio mėnesio ir su trumpomis pertraukomis dainuoja ligi šiol. Jai patys įspūdingiausi buvo 1994 metai – choro kelionė į Lietuvą. Dalyvavimas dainų šventėje tarp kitų 15 000 choristų visada pasiliks kaip pats įspūdingiausias ir pats svarbiausias gyvenimo momentas, nes šventėje pirmą ir paskutinį kartą dalyvavo visa jos šeima. *„Be dainos man ne gyvenimas"*, - sako Bronė.

Marytė ir Edvardas Šidlauskai dainuoja nuo 1966 m. sausio mėnesio iki šiol. Patinka jiems dainuoti. Turi gražių ir širdžiai brangių prisiminimų, kurie džiugina juos ir dabar. Nors Marytę vargina visokie negalavimai, bet ji suranda jėgų lankyti repeticijas ir koncertus. Edvardas irgi negalėtų nedainuoti, nes tai jo gyvenimo dalis.

Monika Sodaitienė dainuoja nuo 1950-52 m. ir nuo 1967 m. iki šiol. *„Be dainos negalėčiau būti!*, - sako Monika, – *susibūrę dainuodavome bet kur. Daina ramino, mus, atskirtus nuo Tėvynės, o dainuoti mėgstu nuo pat vaikystės"*.

Vyrų choras. Kairėje: dirigentė B. Prašmutaitė ir akomp. Zita Prašmutaitė. Priekyje (iš kairės): V. Lazauskas, išdainaves chore 50 metų. Nuotr. A. Lipšio

Marytė Igaunienė dainuoja nuo 1950 m. su pertrauka. Vėl grįžo 1991 m. Brangiausi prisiminimai – dalyvavimas Pasaulio lietuvių dainų šventėse Lietuvoje. Gal kiek rūpesčio sukėlė susirgimas, būnant antrą kartą dainų šventėje, Lietuvoje. *„Pajutau Lietuvos medikų priežiūrą, mėgstu dainuoti ir kol yra sveikatos - dainuosiu"*, - sako Marytė.

Renata Čelnienė dainuoja 30 metų ir dainuoja iš širdies. Daina jai kelia džiaugsmą. Vyro Alberto dėka ji yra aktyvi repeticijų lankytoja. Ji drasiai išsiaiškina, jei ne visai supranta gaidas. *„Mėgstu dainuoti ir dainuosiu kol turėsiu glimybę"*, - sako Renata.

Rasa Statkuvienė sako, kad dainuoja jau nuo seno. Tiksliai negali pasakyti nuo kada. O atėjo kartu su tėvais. Jie labai mėgo dainuoti, tai ir ji įsijungė į chorą. *„Nedainavau kol auginau Daną, Gintą ir Rimą. Vienu metu kartu su manimi dainavo dukra Daiva, bet prasidėjus studijoms - teko nutraukti dainavimą. Man patinka dainuoti, tik to laisvo laiko ne tiek daug turiu, bet repeticijoms vis tik laiko surandu"*, - sako Rasa.

Birutė Kymantienė dainuoti pradėjo anksti, nes nuo mažens pamėgo dainas. Kartu chore dalyvavo ir jos mama... Didžiausią įtaką jai ir darė mama. Ji turėjo puikų balsą ir Birutė, matyt, iš jos paveldėjo gražų sopraną. *„Nors laisvo laiko maža, nes daug laisvalaikio reikia skirti dukroms, bet surandu laiko repeticijoms... Greitai įsisavinu melodiją, o dainuoju namuose kartu su dukromis įvairias dainas"*, - sako Birutė.

Rita Mačiulaitienė nuo jaunumės įsijungė į chorą, nes ir jos abu tėvai lankė chorą. Šiemet ji ir vėl atėjo dainuoti, kadangi choristai sutiko pakeisti repeticijos dieną. *„Noriu dainuoti ir tą norą noriu perduoti savo dukrai, kuri labai noriai dainuoja"*, - sako Rita.

Jonė Žalkauskienė dainuoja nuo 1973 m. sausio mėnesio. *„Su daina mes išlaikome lietuvybę, išsakome savo ilgesį Tėvynei, o be to, man labai patinka dainuoti"*, - sako Jonė.

Dalė Bertašienė dainuoti pradėjo 1987 m., nors ir anksčiau kartu su seserimi atvažiuodavo į repeticijas, bet anuomet dar nebuvo apsisprendusi dainuoti. Daina ją suartino su draugu. *„Turiu širdžiai labai brangių prisiminimų, kurių nenorėčiau pasakoti, nes tai būtų man per daug skaudu"*, - sako Dalė.

Janina Jankevičienė, Aldona Urbanavičienė, Laima Ray dainuoja nuo 1986 metų. *„Patinka dainos, koncertai, išvykos, tarpusavio bendravimas"*, - sako choristės. Neišdildomi įspūdžiai liko iš kelionės po Lietuvą.

Juozas Bruožis dainuoja nuo 1982 m. *„Dainuoju, nes mėgstu dainas"*, - sako Juozas.

Antanas Raudys turi gražų balsą ir dainuoti pradėjo 1949 m., bet vėliau padarė ilgą pertrauką. Į chorą sugrįžo 1987 m. *„Širdžiai mielas laikotarpis, kai 1994 m. važiavome į Lietuvą. Patirti įspūdžiai liks iki gyvenimo pabaigos. Tėvynę radau labai pasikeitusią, ne tokią, kokią palikau. Bet metai eina, viskas keičiasi, bet brangiausi prisiminimai lieka apie tėvynę"*, - sako Antanas.

Aleksandra Volkienė dainuoja nuo 1984 m. *„Dainuoti man patinka, o be to, ką gali veikti viena gyvendama? Susitinki draugus, pasidalini įspūdžiais ir gyvenimas tampa įvairesnis"*, - sako Aleksandra.

Marija Geštautienė, MDS sekretorė

(Tęsinys sekančiame „M.P." nr.)

Pagerbti Lietuvos disidentai

Rugpjūčio 21 dieną prezidentūroje aukšti valstybės apdovanojimai buvo įteikti sovietinės Lietuvos disidentinio judėjimo vadovams.

Rugpjūčio 23-iosios - Juodojo kaspino dienos - išvakarėse įvairių laipsnių Vyčio Kryžiaus ordinai įteikti prieš vienuoliką metų prie Adomo Mickevičiaus paminklo Vilniuje vykusio pasipriešinimo sovietų valdžiai mitingo organizatoriams, „Katalikų Bažnyčios kronikos" leidėjams ir Komiteto tikinčiųjų teisėms ginti nariams.

2-ojo laipsnio ordinai įteikti Jonui Borutai ir Nijolei Sadūnaitei. Broniui Laurinavičiui ir Juozui Zdebskiui tokie pat ordinai paskirti po mirties, todėl apdovanojimus atsiėmė jų giminaičiai.

Vyčio Kryžiaus 3-iojo laipsnio ordinai įteikti Petrui Cidzikui, Robertui Grigui, Alfonsui Svarinskui, Antanui Terleckui. Jonas Kauneckas ir Vladas Lapienis negalėjo dalyvauti apdovanojimų įteikimo ceremonijoje, todėl Vyčio Kryžiaus 3-iojo laipsnio ordinai jiems bus įteikti vėliau.

4-ojo laipsnio ordinus prezidentas Valdas Adamkus įteikė Jadvygai Bieliauskienei, Jonui Petkevičiui, Jonui Protusevičiui, Romualdui Ragaišiui, Juliui Sasnauskui ir Jonui Volungevičiui. Toks pat apdovanojimas skirtas ir Vytautui Bogušiui, tačiau jis negalėjo dalyvauti ceremonijoje, todėl ordinas jam bus įteiktas vėliau.

Vyčio Kryžiaus 5-ojo laipsnio ordinas įteiktas Algirdui Masiulioniui, Genovaitei Šakalienei, Andriui Tučkui. Danutė Keršiūtė Pečeliūnienė tokį pat ordiną atsiims vėliau.

„Jūs buvote ta visuomenės dalis, kuri atsisakė asmeniškos ramybės ir išdrįso okupantui į akis pasakyti, kad jis okupantas, šmeižikui – kad jis šmeižikas, kolaborantui – kad jis kolaborantas. Aukos už šį tiesos sakymą – paaukota sveikata, sulaužyti likimai", sakė V. Adamkus apdovanojimų įteikimo ceremonijoje.

Prezidentas pabrėžė, kad disidentų *„darbų ir žodžių vedama tauta pakilo į savo istorinį atgimimą". „Istorija įtvirtins tikrąją tiesą. Bet jau šiandien neginčijamai aišku, kad jūs – koneveikiami ir šmeižiami, persekiojami ir kankinami – išlikote tiesos kariais. Jūsų dėka Lietuva nebuvo bebalsė ir beveiksmė totalitarinio režimo siautėjimo metais"*, teigė valstybės vadovas. **(BNS)**

Sydnėjaus "Talkos" susirinkime pabuvojus

Lapkričio septintosios sekmadienio popietę į Sydnėjaus Lietuvių Klubo mažąją salę susirinko gražus būrys tautiečių – „Talkos" indėlininkų – narių į savo metinį susirinkimą. Jį atidarė Sydnėjaus „Talkos" vedėjas Vytenis Šliogeris, pasveikindamas šia proga iš Melbourno atvykusį „Talkos" vyr. direktorių Vivą J. Alekną ir susirinkusius narius. Prezidiume sėdėjo ir kiti Sydnėjaus „Talkos" darbuotojai: T. Rotcas ir E. Kains.

Tylos minute pagerbus metų bėgyje mirusius „Talkos" narius, V. Šliogeris padarė platesnį pranešimą apie „Talkos" Sydnėjaus skyriaus veiklos metinę apyskaitą.

Praėjusieji metai Sydnėjaus skyriui buvę tik patenkinami. Žemos palūkanos ir indėlininkams, ir skyriui sudarę minimalius skirtumus. Apie buvusias 10% ir daugiau palūkanas tekę užmiršti. Tačiau ir šiemet „Talka" pirmavusi kaip palūkanų už investicijas dosnumu, taip ir procentų kuklumu imant paskolas. „Talka" mokanti 4.5% už metinį indėlį ir reikalauja tik 4.95% už pirmų metų paskolą namų pirkimui ir pan. Kalbėtojas sakė manąs, kad vargu ar Australijoje galima būtų rasti geresnes sąlygas norint pasiskolinti pinigų.

Sydnėjaus skyriaus išlaidos buvę $ 6000 mažesnės negu praeitais metais. Tai buvo galima pasiekti sumažinus iki minimumo savo (t.y. „Talkos") išlaidas.

Skyriaus išlaidos buvę sekančios: indėlininkams išmokėta palūkanomis – $ 134 000. Visos kitos išlaidos – $ 20 000. Skyriaus pelnas šiemet esąs virš $ 3 000 mažesnis negu praeitais metais.

Paskolų situacija buvusi gana patenkinama, tačiau jau eilę metų pastebima problema tęsiasi – pensininkams paskolų kaip ir nereikia, o jaunimas į paskolas įsitraukia labai atsargiai.

Narių skaičius mažai pasikeitęs, nes pasitraukusių vietas užėmė nauji nariai. Esąs pastebimas naujai iš Lietuvos atvykusių įsijungimas į „Talkos" patarnavimus, ypač gelbstint artimiesiems tėvynėje. Bendrai paėmus, Sydnėjaus skyriuje esą virš 250 atidarytų sąskaitų.

Skyriaus direktorius priminė, kad praeitais metais per "Talką" į Lietuvą nariai persiuntė 1 110 000 Australijos dolerių. Nuo savo veiklos pradžios „Talka" į Lietuvą persiuntė $ 7 280 000.

Skyrius iš savo pelno, susirinkimui pritarus, paskyrė sekančias sumas kultūrinių bendruomenės vienetų veiklos pagyvinimui: sporto klubui „Kovas" – $ 400, chorui „Daina" – $ 350, tautinių šokių grupei „Sūkurys" – $ 350, dainininkių vienetui „Sutartinė" – $ 150.

Skyriaus vadovas mano, kad „Talkos" nariai turėtų jausti pareigą ir skleisti žinias, kad „Talka" savo nariams skolinanti pinigus geriausiomis galimomis sąlygomis, be jokių priedinių mokesčių. Gi už indėlius mokanti tikrai patenkinamus procentus. Paskolos suteikiamos ir kitų tautybių žmonėms.

Po to kalbėjo ir svečias, „Talkos" vyr. direktorius V. J. Alekna, plačiau paaiškindamas apie „Talkos" 28 veiklos metus Australijoje. Ji visą laiką už indėlius davusi aukščiausius procentus, o už paskolas ėmusi žemiausius procentus. Greičiausia, metų pradžioje vėl būsią peržiūrėti įnašų procentai ir atitinkamai pakelti. Artimiausiu metu būsią platinamos „Talkos" akcijos ir pirkėjai jų galėsią įsigyti pagal savo norą. Viena akcija kainuosianti $ 10. Kalėdinės pinigų siuntos į tėvynę artimiesiems prasidėsiančios, greičiausia, lapkričio 28 dieną ir tęsis iki gruodžio 12 dienos.

Skyriaus vedėjui V. Šliogeriui padėkojus už apsilankymą ir dalyvavimą direktoriui V. Aleknai, Valdybai ir visiems susirinkusiems, susirinkimo dalyviai buvo pakviesti prie sumuštinių ir įvairių gaivinančių gėrimų. **B. Ž.**

Sydnėjaus lietuvių Sodyboje

❋ Rugsėjo viduryje, kelias savaites pasisvečiavusi tėvynėje, į Sodybą grįžo p. Aleksandra Vingienė, atvežusi pluoštą naujausios lietuviškos spaudos ir daug gerų, gražių įspūdžių.

❋ Penktadienio popietėmis Sodybos gyventojai pasigroži Vytauto Vaitkaus demonstruojamais filmais. O jie čia rodomi įvairiausiomis temomis, tarp kurių pasaulio gamta, geografija, istorija... Retkarčiais pasitaiko ir paties Vytauto darytų filmų iš kelionių po Australiją arba iš tokių, kur "artistais" pasijaučia ir patys sodybiečiai, kai peržvelgiami Sodybos ir jos gyventojų iškilesni momentai, užfiksuoti filmuose.

Rugsėjo 24 d. popietės metu buvo pademonstruotas neilgas, bet labai įdomus filmas apie Sydnėjuje gyvenančios Ritos Baltušytės-Ormsby anksti mirusią dukrą, dailininkę Akvilę Zavišaitę. Filmą sodybiečiams davė dailininkės motina. Ačiū!

❋ Sodybos gražinimo darbai, atrodo, jau beveik užbaigti dėka energingų sodybiečių: Birutės, Danos, Vytauto ir vieno kito talkinančio (retkarčiais)...

❋ Spalio 17 dieną Sydnėjaus Lietuvių Moterų Socialinės Globos Draugija Sodyboje vėl suruošė tradicinę metinę iešminę. Matyt, kad ten, aukštai, yra Sodybą globojanti ranka – nes dienelė, tarp visų kitų šaltų (ir nelabai pavasariškai malonių) dienų, pasitaikė graži, šilta ir saulėta. Ta, ir svetelių bei viešnių tą dieną netrūko, jų tarpe – net gražus būrelis neseniai atvykusių jaunų tautiečių iš tėvynės. **B. Ž.**

Paminėtas prezidentas Stulginskis

Pirmasis konstitucinis Lietuvos prezidentas Aleksandras Stulginskis mirė 1969 m. rugsėjo 22 dieną Kaune. Jo palaikai palaidoti Kauno Aukštosios Panemunės parapijos kapinėse. Šiemet suėjo trisdešimt metų nuo jo mirties. Lietuvoje dabar kiekvieną savaitę, kiekvieną dieną minimos kokios nors sukaktys. Aleksandro Stulginskio - demokratinio parlamentarizmo ir Lietuvos valstybingumo simbolio Lietuva nebuvo pasirengusi minėti. Tik jo duktė Aldona Stulginskaitė-Juozevičienė, šiuo metu gyvenanti Jungtinėse Amerikos Valstijose, neužmiršo tėvo, kreipėsi į Lietuvos Krikščionių demokratų partijos Kauno skyriaus pirmininką Algimantą Kurlavičių, kuris ir pasistengė tinkamai paminėti šio vieno iškiliausių Lietuvos žmonių dvidešimtajame amžiuje Aleksandro Stulginskio mirties trisdešimties metų sukaktį.

Minėta buvo net keliose vietose. Rugsėjo 17 dieną buvo paminėtas vienoje LKDP Kauno skyriaus kuopoje, taip pat „Ąžuolo" vidurinėje mokykloje. Rugsėjo 22 dieną Prezidentą minėjo Aleksandro Stulginskio vardu pavadinta Kauno vidurinė mokykla. O pats iškilmingiausias minėjimas įvyko rugsėjo 19 dieną.

Tą dieną minėjimas buvo pradėtas 11 val. Kauno bazilikoje. Čia šv. Mišias aukojo kun. dr. V. St. Vaičiūnas, per pamokslą išsamiai nušvietęs A. Stulginskio gyvenimą. Po pamaldų didelis būrys kauniečių nuvyko į Aukštosios Panemunės kapines ir prie kapo pagerbė A. Stulginskį ir jo žmoną Oną amžinojo poilsio vietoje. Čia kalbėjo Lietuvos Krikščionių demokratų partijos valdybos pirmininkas Kazimieras Kuzminskas, Kauno mero pavaduotojas Alg. Kurlavičius; sugiedotas Lietuvos himnas, sukalbėta malda „Amžinąjį atilsį..."

Trečioji minėjimo dalis įvyko Kauno menininkų namuose. Minėjimui vadovavo aktorė Rūta Staliliūnaitė, kuri taip pat paskaitė keletą ištraukų iš istoriko Alfonso Eidinto knygos „Aleksandras Stulginskis". Apie A. Stulginskio asmenybę ir jo veiklą papasakojo istorikė Audronė Veilentienė bei rašytojas LKDP narys Viktoras Alekna. Per minėjimą keletą kūrinių pagrojo Sauliaus Bartulio vadovaujamas styginis kvartetas, pianistas Darius Kudirka.

Kauniečiai gražiai paminėjo A. Stulginskį. Daug žmonių buvo šventovėje, spūstis ir prie kapo, o Menininkų vadovai nesitikėjo, kad žmonėms neužteks vietų sėdėti salėje, kiti stovėdami klausėsi kalbų, muzikos. Mat šiuo metu Lietuvos žmonės į panašius renginius renkasi negausiai. A. Stulginskio asmenybė patraukė žmones. Deja, žiniasklaida, ypač vilniškė, visai neminėjo nei sukakties, nei renginių.

Viktoras Alekna

Kuriama žemaičių kultūros, akademinio jaunimo ir vaikų paramos fondo biblioteka Vilniuje

Žemaičių kultūrinis judėjimas po ilgų dešimtmečių vegetavimo gražiai ėmė lapoti pirmaisiais Lietuvos Atgimimo metais. 1987 m. Varniuose, senajame istoriniame Žemaitijos dvasiniame centre, įvyko pirmoji šio krašto ir jiems prijaučiančių istorikų suorganizuota vasaros mokslinė konferencija, 1988 metais įsisteigė Žemaičių kultūros draugija, kurios veikla, pavyzdys į didesnes ar mažesnes visuomenines kultūrines organizacijas paskatino burtis žemaičių istorija, tradicijomis, kalba, spauda, kultūra, jaunimo kultūriniu gyvenimu besidominčias ir jį organizuojančias žemaičių ir jų bičiulių grupes. Šios organizacijos šiandien Lietuvoje jau yra plačiai išvysčiusios savo veiklą. Tai Žemaičių akademija, Akademinio žemaičių jaunimo korporacija „Samogitia", Žemaičių kultūros, akademinio jaunimo ir vaikų rėmimo fondas, Žemaičių kultūros draugijos Informacinis kultūros centras, kuriame veikia ir „Žemaičių žemės" žurnalo redakcija. Visos jos savarankiškos ir kartu to paties medžio – žemaičių kultūrinio judėjimo – šakos. Kai iškyla reikalas, jos visos kartu. 1998 m. pradėjus steigti Žemaičių kultūros, akademinio jaunimo ir vaikų rėmimo fondą, ši idėja taip pat tapo bendra visiems savo krašto šiandiena ir ateitimi susirūpinusiems žmonėms. Ir gimus minčiai Vilniuje, prie minėto Žemaičių fondo ir Žemaičių kultūros draugijos Informacinio kultūros centro pradėti kurti biblioteką, šią idėją palaikė kitos žemaičių kultūrinės organizacijos, ypač Vilniuje studijuojantis žemaičių jaunimas, kuriam tokia biblioteka yra bene labiausiai reikalinga. Ją šis jaunimas, susibūręs į Akademinio žemaičių jaunimo korporaciją „Samogitia", pats suskato ir tvarkyti.

Pirmuoju šios bibliotekos rėmėju ta-

Nukelta į 7 psl.

Pirmas Australijos aborigenas įžengė į Lietuvos žemę

Genovaitė Kazokienė

(Tęsinys iš praeito „M.P." nr.)

Prieš pradedant koncertus galvojau apie scenos apipavidalinimą. Norėjosi ko nors aborigeniško ir, tuo pačiu, ko nors lengvo, ką galima būtų be sunkumų vežiotis iš miesto į miestą. Buvo numatyti koncertai Alytuje, Vilniuje, Šiauliuose, Klaipėdoje ir vėl du pabaigai koncertai Vilniuje. Nusprendžiau papročių ir meno aspektam pabrėžti pasiskolinti iš savo kolekcijos tris "pukamani"– aborigenų karstus, dailiai išdekoruotus genčių ženklais. Politiniam ir šiuolaikiniam momentui pažymėti – aborigenų vėliavą, kuri mums, manau, taip pat primintų ir kitų tautų pastangas kovojant už laisvės ir žmogaus teisių atgavimą. Tada tarėmės su Gumblar dėl programos. Žinant, kad tai pirmasis aborigeniškas pasirodymas Lietuvoje, pirmas akmens amžiaus kultūrinis pristatymas, nusprendžiau auditorijai papasakoti apie pačios Australijos atsiradimą ir pirmųjų ateivių emigracijas iš įvairių pasaulio kraštų: N. Gvinėjos, Indonezijos, Azijos, Indijos ir Afrikos. Tačiau nuotaikai sudaryti visų pirma reikėtų muzikinio įvado. Taip ir pradėdavom: prietemoj išeina Gumblar su didžiule didžeridū, išeina nuogas, apžėlęs aborigenas, išsidabinęs genties ženklais ir apsijuosęs kengūros kailiu, kurio uodega tabaluoja užpakalyje. Ir koks būtų bebuvęs erzelis, ypač vaikų spektaklyje, didžeridū didžiausią triukšmą stebuklingai paversdavo absoliučia tyla. Klausytojai buvo lyg užburti, klausydavo įsitempę net išsižioję. Po to pranešdavau, kad Gumblar nori iš šios aplinkos išvaryti piktąsias dvasias ir tada jis, vis dar prietemoj, atlieka šventą aktą – piktųjų dvasių išvarymą su smilkalais ir dūmais, palydint atitinkamais plastiniais judesiais. Vėliau, po paaiškinimų apie jų religiją, Gumblar, aborigenų muzikai palydint, pašokdavo pasaulio sutvėrimą: kaip Bajami, vyriausia protėvių dvasia, sutvėrė kalnus, upes, miškus ir uolas, krokodilus, emu, brolgas ir koalas, nors jie visi buvo kartu ir žmonės, mūsų protėviai, kurie vėliau, dėl įvairių priežasčių kuriam laikui pavirsdavo tik kalnu ar tik krokodilu, su galimybe vėl atvirsti į žmones, gyvulius ar augalus.

Apdovanoti: mok. Darius, žurn. J. Žitkauskas, vicedirekt. Z. Čepinskienė, Gumblar Wylo, autorė ir direkt. D. Tymukas.

Mane pačią labai domina mirusiųjų kultas ir su tuo susiję papročiai. Dideliame Australijos kontinente jie, žinoma, įvairuoja. Gal įdomiausi iš jų yra šiaurės Australijoje, ypač Kimberley regione. Ten laidotuvės susideda iš dviejų dalių: per pirmą dalį gedėtojai aprauda mirusį, atšoka jo garbei skirtus šokius, atgroja raudas su didžeridū ir paragauja jo kūno bei kraujo, tikėdami tuo perimti iš mirusiojo jėgos ir išminties. Tada palaidoja žemėje. Po kurio laiko (priklausomai nuo gamtinių sąlygų) sugrįžta vėl, iškasa jo kaulus, juos sutrupina, kiekvieną gabaliuką nudažo raudona ochra (tai gyvybės ir prisikėlimo spalva) ir tuos sutrupintus kaulus supila į pukamani. Tai termitų išėsti medžių kamienai, nuvalyti ir gražiai nutapyti genties ženklais. Antroji dalis gali trukti savaitę, mėnesį ar metus, priklausomai nuo velionio rango bendruomenėje bei maisto išteklių. Ir visą tą laiką yra atliekami ritualai mirusiam pagerbti: vėl raudos, vėl šokiai, vėl didžeridū grojimas. Visas apeigas atlikus, aborigenai išsiskirsto, tvirtai įsitikinę, kad velionis atgims kokia nors forma, taps galingesnis už gyvus ir galės, jei ras reikalo, gyviesiems padėti ar pakenkti. Todėl priprašiau Gumblar po mano paaiškinimo apie dviejų dalių laidotuves, pagroti su didžeridū raudą. Tokią širdį persmelkiančią raudą aš netikėtai girdėjau Arnhem Land, tačiau pasirodė, kad tokios raudos groti, girdint neįšventintiems, nevalia. Tai genties įsakymas, kurio peržengimas baudžiamas strėlės perdūrimu į ranką ar koją. Sutarėm, kad Gumblar gros netikrą raudą, bent kiek pakeistą, kiek modifikuotą, bet panašią.

Iš kairės: dr. G. Kazokienė, Gumblar, Vilniaus mokytojų namų direktorius D Tymukas ir trys aborigenu karstai – pukamani.

Po šios gana solidžios dalies sekė lengvesnė, kai Gumblar su didžeridū išgaudavo įvairius kukabaros, emu, kengūros balsus, tuo pačiu metu pamėgdžiodamas jų judesius. Rodė įvairius įnagius ir aiškino jų pagaminimo raidą, paskirtį ir naudojimo būdus.

Prieš koncerto pabaigą primindavau 200 metų besitęsiančią baltųjų okupaciją, prasidėjusią su kapitono Cook atvykimu. Primindavau civilizuotųjų krikščionių elgesį su laukiniais pagonimis, kai po šv. Mišių pasilinksminimui ruošdavo juodųjų medžiokles, juos šaudė kaip kengūras, prievartavo jų moteris ir grobdavo jų vaikus. Pats Gumblar yra „pavogtos kartos" atstovas. Ketverių metų jis buvo išplėštas iš motinos glėbio ir atiduotas baltųjų priežiūrai. Ten pyragų irgi neragavo. Sugrįžęs tėvų jau neberado, bet jo dėdė išmokė jį aborigenų kalbos ir papročių. Visa tai Gumblar labai vertina, savo vaikus moko ir stengiasi kuo daugiau žmonių supažindinti su savo kultūra.

Iš tų pagrobtų vaikų tarpo buvo ir tokių, kuriems teko laimė universitetuose studijuoti teisę. Ten išgirdo apie žmogaus teises, apie laisvą apsisprendimą, apie nepriklausomybę. Ir jie tapo laisvės ir žmogaus teisių reikalaujantiejį politiniai šaukliai, žadinantys pasyviuosius aborigenus. Gumblar irgi priklauso prie tos grupės ir su pasididžiavimu aiškino savo vėliavos simbolinę reikšmę: juoda spalva simbolizuoja juoduosius žmones, raudona – jų žemę, o taip pat pralietą kraują per visą okupacijos laiką, geltonas skritulys – tai saulė, gyvybės ir vilties teikėja.

Pabaigai – linksmoji dalis. Gumblar susikviečia ant scenos savanorius, norinčius išmokti groti didžeridū. Ir čia paaiškėjo, kad nė vienas „kaimo bernas" Lietuvoje neturėjo nė mažiausio supratimo apie grojimą, nors pūtė iš visų jėgų. O ką bekalbėti apie išgavimą sodraus magiško didžeridū balso. Apie cirkuliarinio kvėpavimo dėsnius niekas Lietuvoje dar nebuvo susapnavęs. Mokė Gumblar ir aborigenų šokių. Tikrai linksma buvo scenoje matyti vaikus šalia žilagalvių profesorių, bandančių sekti neįprasto mokytojo judesius.

Artodo, kad Gumblar buvo patenkintas mūsų priėmimu, nes paklaustas, kas jam Lietuvoje geriausiai patiko, atsakydavo: vaišingumas. Po paskutinio koncerto Gumblar priėjo prie mikrofono ir pranešė, kad pagal jo genties paprotį, kiekvienas aborigenas, grįęs didžeridū svetimų žmonių namuose, turi ją padovanoti tų namų šeimininkams. Tokiu būdu mes visi buvome apdovanoti: direktoriui D. Tymukui teko didžioji didžeridū, man – akmens kirvis (kažin kodėl?), žurnalistui Žitkauskui – strėlė, vicedirektorei Z. Čepnickienei – žeberklas ir mokytojui Dariui, nuolatiniam mūsų pagalbininkui – kengūros uodega.

Kaip aš pati vertinu šiuos koncertus? Mano troškimas Lietuvą supažindinti su gyva akmens amžiaus kultūra išsipildė. Galbūt ši gyvoji kultūra priartins žmones ir prie muziejaus negyvų eksponatų. Nežiūrint stiprios krizės universitetų ir konservatorijų salės buvo ne pripildytos, bet perpildytos. Pritrūkdavo stovimų vie-

Nukelta į 6 psl.

A. Prižgintaitė

LAIŠKAI

Su pakilia širdim
kiekvieną pasitinku
išleidžiu palydėdama,
visi jie brangūs man;
kalbuosi atsisėdus,
tartum veidus matau
dalinamės viskuom,
pradingsta vienuma...

Laiškai, laiškai be jūsų
nukels kas metų naštą
man nuo pečių – –
kas mano pilką dieną
padarys daug šviesesnę
ir šiluma tų žodžių
aplankius mus visus
kiek džiaugsmo padalina?

ROŽĖ

Rožė, rožė saulėj pasistiepus,
kiek žavumo tavo grožy nemariam
kai stebiu aš glėžną žiedlapių aksomą
darosi aišku gyventi kam?

Darosi aišku ne viskas žemėj
vien pyktis, tik ašaros – klasta
kad ir čia, kur kraujas nuolat liejas
kartais laimės valandų yra – –

Pirmas ginčas. Pirmas skaudus žodis
Ak, ta puokštė rožių raudonų!
Ir glaudei jas ir kaltes atleidai,
kas Tau sakė, meilė kad kančia?

SUSIMĄSTYMAI

Religiniai karai
pasaulį drasko
kaip šimtmečiais atgal
kad buvo – –
ir pažanga pirmyn
nereiškia nieko
jei dar žmogus
toks pat paliko;
jei kitą taip lengvai
jis sunaikinti gali
ir teisintis – –
kad padaryti tai
jam Dievas liepė...
Kiekvieną vakarą
išklausiusi žinias
matau – –
gyvenimas pasikeitė
kas buvo ir yra;
kažkas kalbėjo,
kad gerbti ir mylėti
turim savo artimą...
šiandien žmogus
tartum už pinigą
savo sąžinę pardavęs
žemėje klaidžioja
be vietos, neramus...
Religiniai karai
ir dar kiti – –
visi palieka savo žymę...
Ar savo paskirtį
Religijos pamiršo,
jeigu žmogus
kelius kitus
sau pasirinko,
kurie garbės
jam niekad neatneš?

Josonijos Palaitienės atsikvėpimas

Josoniją Palaitienę mes pažįstame kaip realistinę tapytoją, paskutiniu laiku ypač pasižymėjusią portretų tapyboje. 1994 m., laimėjus Doug Moran national portrait prizą, pasipylė užsakymai iš visos Australijos, kurių išpildymas užėmė jos visą laiką. Josonija kuria portretus fotorealistiniame stiliuje, reikalaujančiame nepaprastai ištikimo detalių atvaizdavimo ir, tuo pačiu, daug laiko, daug disciplinos, savitvardos, kaip sakoma – daug kantrybės.

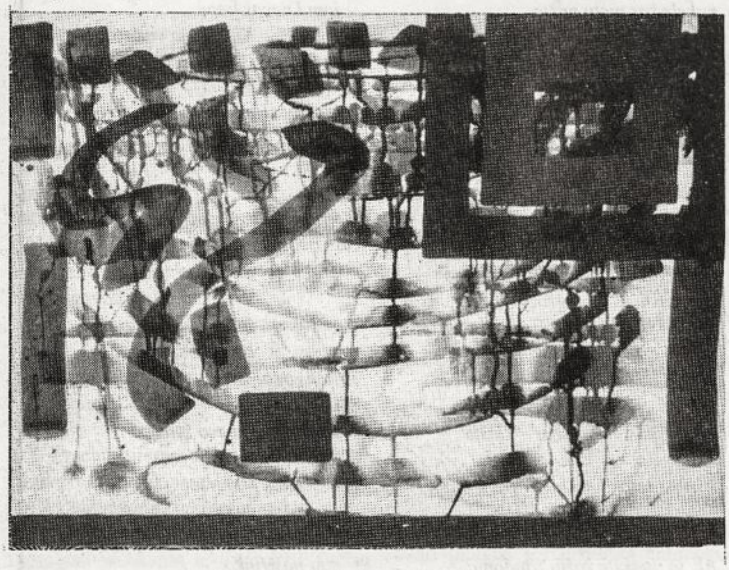

Josonija Palaitienė "RIBULIAVIMAS". Akvarelė.

Tačiau ši paskutinė paroda atskleidė jos kitą kūrybos pusę, kuri, numetus realistinius varžtus, stengiasi išlaisvinti vaizduotę, jausmo protrūkį, laisvo potėpio džiaugsmą ir spalvų žaidimą. Dailininkė perėjo į abstraktų meną, į abstrakčias, dažniausiai asmeniškas sferas, leisdama sau atitolti nuo tos sukaustytos formos ir atsikvėpti nuo taisyklių, nuo realybės ir nuo suvaržytų dėsnių. Paroda taip ir pavadinta „Atsikvėpimas" (Release).

Visi dailininkai, dirbantieji bet kokiuose stiliuose, nežiūrint, ką jie bevaizduotų, kaip jie paveikslus bepavadintų, iš tikrųjų vaizduoja patys save. Jie kitaip ir negali, lygiai kaip mes esmėje negalime pakeisti savo eisenos, savo rašysenos ar savo balso tembro. Vieni abstraktūs dailininkai naudoja daug tamsių grėsmingų spalvų, daug judesio, ir viskas tokiuose paveiksluose verda, spirga, žaibuoja. Kiti abstraktūs dailininkai ramiai žaidžia linijom, naudoja nedaug spalvų, nedaug judesių, treti – mėgsta ryškias spalvas bei ramias kompozicijas. Iš tikrųjų, jie kaip veidrodyje rodo save, savo vidinį nusiteikimą.

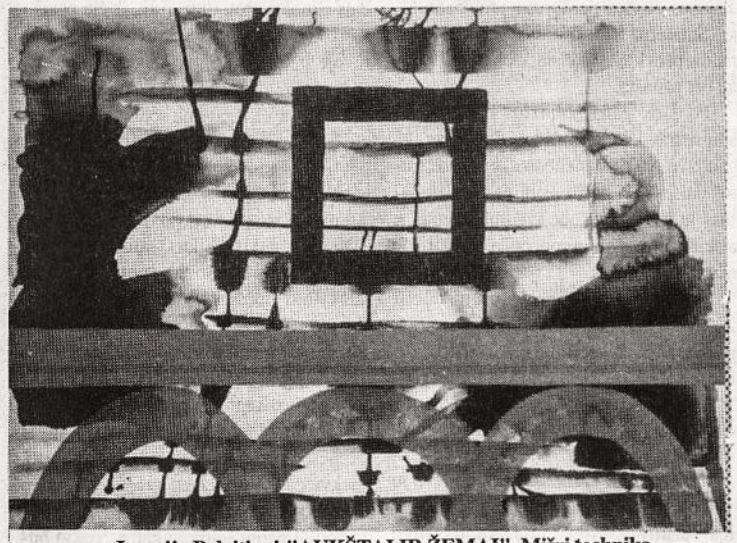

Josonija Palaitienė "AUKŠTAI IR ŽEMAI". Mišri technika

Taip yra ir Palaitienės atveju. Visi jos abstraktūs darbai atspindi ją pačią: spalvos įvairios, bet visos giedrios, naudotos saikingai, tarp jų palikta daug erdvės, kuri tarytum paskirta atskirų spalvų teisėm užtikrinti. Vingiuose jaučiamas gaivališkumas, kuris, tačiau, yra tuomsyk pritildytas geometrinėmis užtvaromis. Tai lyg akivaizdus noras neperžengti saikingumo ribos, neleisti sau galutinai išsilieti, bet likti nekalto žaismingumo plotmėje. Palaitienės pasaulis žavus, paprastos ir širdį veriančių problemų. Tai nesėkmės nepatyrusio žmogaus pasaulis: be kartėlio, be grasinimų, be klastos. Tai tarytum paguodžiantys, sielą paglostantys paveikslai, kurių šiais laikais taip reta. Jie negali nusibosti, nes jie primygtinai nieko neteigia, nieko neįrodinėja, su nieku nesiginčija, bet veikia kaip upės čiurlenimas, kaip miško ošimas.

Dažnai parodos lankytojai klausia, o ką reiškia šis ar tas abstraktus paveikslas? Reikšmių ieškotojams į tai gal galėčiau tik taip atsakyti, kad tik jie patys gali tam ar kitam paveikslui priduoti reikšmę. Kiekvienas kitaip reaguoja į spalvas, kvapus, garsus, bet visi reaguoja. Reaguoja net gyvuliai, vabzdžiai ir augalai. To pačio paveikslo interpretacija gali būti įvairi, tačiau ta įvairovė telpa į tam tikrą erdvę. Niekas nesuklys ir nesumaišys ramaus, tylaus paveikslo su karštom revoliucinėm linijom ir tvirtais, galingais potėpiais užpildytais planais. Gal žiūrovas nemokės to išanalizuoti, bet tikrai pajėgs pajusti, paprasčiausiai sakydamas: patiko ar nepatiko.

Gal kam įdomu, kodėl Palaitienė nuo foto-realizmo pasisuko į abstraktą. Dailininkės sūnus Guy sako, kad tai nėra kažkas visai naujo tapytojos kūryboje, o tai yra tik surinkti dailininkės darbai, sukurti po įtemptos realistinės tapybos, tarytum poilsiui, atitrūkimui nuo įtemptos realistinės koncentracijos.

Taip mes juos ir priimkim – kaip atsikvėpimą nuo kasdieninių įtampų.

Genovaitė Kazokienė

Atkelta iš 5 psl.

tų, vaikus sodindavo ant grindų, ant laiptų ir kur tik įtalpindavo. Smagu salėje buvo stebėti susižavėjusius veidus, visiškai įsitraukusius į muziką, į šokį ar į pasakojimą. Tačiau labiausiai širdį glostė etnologų, muzikologų bei archiologų nuoširdūs padėkos žodžiai. Nepamirštami. Tada kažkur dingo nuovargis, rūpesčiai, nemiegotos naktys. Jaučiu, kad šiais koncertais trupučiuką Lietuvą praturtinau, truputį pravėriau duris į tolį, į praeitį, į istoriją.

* * *

SKAITYTOJŲ ŽODIS

Gerb. Redaktoriau,

Praėjus Snieguotųjų Kalnų statybų 50-mečio jubiliejui, galima patikslinti ten dirbusių lietuvių skaičių. Peržiūrėjęs savo tų laikų užrašus ir pasikvietęs talkon kitų ten buvusių tautiečių atmintį, jau turiu sąrašą, kurį sudaro 127 pavardės. Dar keliolika asmenų yra prisimenami kaip pažįstami ar ten sutiktieji, jų pavardžių nebežinant. Taigi, dėl būsimos Australijos lietuvių istorijos, tikslesnis skaičius yra ne 100 ar 200, bet „apie 150".

Šia proga dar vienas patikslinimas. Jubiliejaus iškilmėse (lietuviškos vėliavos pakėlime) dalyvavo ir p. Kaitinis (Hobartas) ir p. Venslovas (Canberra), abu dirbę to meto statybose. „Kalnų veteranų" ten buvome septyni.

Renoldas Čėsna

To „Mūsų Pastogė" Reader,

Dearest people in Australia, if you remember me I'm Nin Bizys who has now been in Lithuania for eight years most of which time I've spent doing all sorts of things depending on the time and the needs of the people.

I have never directly asked for help from the Lithuanians during those years but now I really need Your help. There is a community centre in Petrasiunai which has been operating for five years. This area of Kaunas is a very poor one with social and economic problems. The woman who began the community centre has somehow managed to keep the many activities going for five years. This year the government didn't collect enough taxes and projects like this one are suffering. Some of their activities are as follows:

Youth Programme. Aims at socialising the kids with problems at school and at home. They are in the 14 to 18 year age range.

Children's Programme. Aims to help dysfunctional family kids or street kids. There are 5 such groups all of various ages.

The Elderly People's Programme. In this group there are 50 permanent elderly who are assisted in many ways plus hundreds of others who come to the centre when they need help. There are many here who still have not come forward because it is difficult to persuade them to come for help.

Alcoholics Programme. Here there are several groups who use the facilities of the centre, other than the usual A.A. meetings.

Adult Education. There are many classes in the evenings for all adults. They are taught Computers, English and many subjects unavailable to most people in Lithuania because there isn't an Adult Education service as in Australia.

Cultural Events. This provides places for the young and elderly in a wide range of activities that aim at upholding the Lithuanian culture and its traditions. These are Religious to the learning of sewing, art, dances, songs, literature etc. etc.

Camps and Workshops. These are held all year round depending on the school holidays. They are aimed at teaching those who attend to socialise, to work with others, to contribute to society, to gain self esteem an so on.

Counselling and Advice. Many aspects of life here have changed so rapidly that the main part of society is at a loss as to how to cope with the changes. This is an essential advisory service that helps the community's people of all ages to find the information needed to just get through life...eg medical assistance, legal assistance and the ever changing social help system.

There are many other areas but to many to mention here.

Dearest people in Australia and especially those in Sydney, if you can believe in the goodness of the people here and find in your hearts at Christmas time to remember us in Lithuania, please find a few dollars to help this community centre which has operated so long with the leadership of a selfless person and the many young and old who act as volunteers. There are many good people here in Lithuania and we are doing our best to help each other.

As your meet over Christmas find it in your hearts to contribute to this wonderful centre. God bless you all and know that I am doing my best on your behalf here.

P.S. I haven't thought of how to collect any money. This is just to see if you will respond.

If there is a response I will hear from you and organise the rest of the process.

Nin Bižys

P.O. Box 2103, Kaunas - 3000, Lithuania (Lietuva)

Kuriama žemaičių kultūros, akademinio jaunimo ir vaikų paramos fondo biblioteka Vilniuje

Atkelta iš 4 psl.

po žemaičių poezijos patriarcho Stasio Anglickio sūnus Rimantas Anglickis, kuris dalį savo tėvo bibliotekos nutarė padovanoti Žemaičių fondo bibliotekai. Į ją perduotos ir Žemaičių kultūros draugijos redakcijoje paskutiniais metais sukauptos knygos, kurių dalį yra padovanoję užsienyje gyvenę žemaičiai Liudas Monstvila ir Vincas Miceika iš Kanados (abu jau mirę). Tikimasi, kad sužinoję apie naujai kuriamą biblioteką, jai knygas aukos ir daugiau žmonių, Lietuvoje veikiančios leidyklos.

Fondo valdybos vardu kreipiamės ir į šio leidinio skaitytojus. Būtume jums labai dėkingi, jei surastumėte galimybę dalį savo bibliotekoje esančių knygų padovanoti ir atsiųsti Žemaičių kultūros, akademinio jaunimo ir vaikų rėmimo fondui. Taip jūs prisidėtumėte prie šio Žemaičių fondo steigimo, taptumėte jo rėmėju. Žemaičių fondas rūpinsis, kad šios knygos pasiektų tuos, kam jų pirmiausia reikia, jos bus inventorizuotos, prižiūrimos. Knygas reikėtų siųsti adresu: **Žemaičių kultūros, akademinio jaunimo ir vaikų rėmimo fondas, A. Jakšto 5, LT-2600, Vilnius, Lithuania.**

Kodėl reikia Žemaičių fondo?

Atsakydama į šį klausimą fondo pirmininkė prof. Viktorija Daujotytė iniciatyvinės grupės vardu rašė: „ Kad rastųsi daugiau galimybių remti vaikus, moksleivius, studentus. Kad galima būtų pasirūpinti tais, kuriems trūksta paprasčiausios globos. Ir tais, kurie būdami neturtingi, trokšta mokslo, kūrybos, aukštųjų studijų, kuriuos svajonės veda į tolimiausią žemaičiams miestą – Vilnių. Reikia Žemaičių fondo, kad neužželtų S. Daukanto (ir ne tik jo vieno) pramintas kelias į Vilnių. Kad gražiai žemaičiuojančių studentų būtų ne tik tarp jauniausių Vilniaus lituanistų, bet ir tarp matematikų, muzikų, dailininkų. Reikia Žemaičių fondo, kad galima būtų išleisti daugiau geresnių knygų apie žemaičių kraštą, gamtą, kalbą, papročius, žmones. Kad žemaičių kalba neliktų beraštė, kad nesumažėtų ją mokančių. Reikia Žemaičių fondo, kad būtų sukurta reali ir graži galimybė savo gimtojo krašto likimo kūryboje dalyvauti ir verslo, politikos moterims ir vyrams. Apleisto vaiko globai, gabaus studento paramai, reikalingos knygos išleidimui, įdomaus kultūrinio ar gamtosauginio projekto įgyvendinimui paskirtas litas atneš daugeriopą dvasinę naudą. Esame skolingi žemei, mus išauginusiai ir išleidusiai. Esame laisvi, kad dirbtume ir kurtume, suprasdami, kad inteligentas yra tas, kuris gyvena ne tik savo ir savo šeimos gerovei. Steikime Žemaičių fondą. Prisidėkime prie jo kuo galėdami. Skatinkime savo bičiulius ir pažįstamus remti Žemaičių fondą. Ką padarysime gero Žemaitijai, padarysime ir Lietuvai, mūsų tėvynei".

Žemaičių kultūros, akademinio jaunimo ir vaikų paramos fondas buvo įsteigtas 1998 m. gegužės 11 d.

Iš Žemaičių fondo įstatų:

fondas – narių neturinti, ne pelno organizacija, kurios veiklos tikslas – parama mokslo, kultūros, švietimo, meno, socialinės globos ir rūpybos sritims, kultūrinė ir edukacinė veikla.

Skirstant fondo sukauptas lėšas prioritetai taikomi:

* mokslo siekiančių, gabių, perspektyvių, kultūros, meno srityse pasižymėjusių žemaičių krašto vaikų ir jaunimo, kuriam reikalinga socialinė parama, rėmimui;

* žemaičių visuomeninių organizacijų istorijos, kultūros, edukacinių, memorialinių, leidybos programų, kurių tikslas – šviesti Žemaitijos krašto žmones, puoselėti ir kelti šio krašto kultūrą, populiarinti ją pasaulyje, rėmimui;

Fondo rėmėju laikomas: kiekvienas asmuo, materialiai ar kitokia forma remiantis fondo veiklą, jo kultūrinių, edukacinių ir labdaros programų įgyvendinimą (...). Asmuo, norintis tapti fondo rėmėju, gali užpildyti fondo valdybos nustatytos formos anketą ir taip oficialiai įforminti savo, kaip rėmėjo, dalyvavimą fondo veikloje.

Didžiausias fondo tikslas – Vilniuje įsteigti Simono Daukanto namus – Žemaičių kultūros, švietimo, mokslo ir akademinio jaunimo centrą, kuriame veiktų Žemaičių informacinis ir kultūros centras, įsikurtų Žemaičių akademija, biblioteka, parodų, koncertų ir repeticijų salės, kompiuterių klasė, būtų patalpos, pritaikytos gyventi Vilniuje studijuojančiam žemaičių jaunimui ir į centrą atvykstantiems svečiams.

Iš Žemaičių fondo leidybos programos: prioritetai teikiami projektams, kuriuose numatyta leisti:

* knygų serijas „Žemaičių praeitis", „Žemaičiai pasaulyje";

* žemaitiškos prozos ir poezijos knygas;

* periodinį leidinį „Žemaičių žemė";

* žemaičių kalbos ir rašybos knygas, folkloro rinktines;

* fotoalbumus, meno leidinius apie Žemaitiją;

* leidinius apie muziejuose, bibliotekose sukauptas žemaičių meno ir mokslo vertybes, Žemaitijos miestus ir kaimus;

* elektroninius, informacinius leidinius apie Žemaitiją žemaičių ir užsienio kalbomis.

Paramos sunkioms šeimoms programa tikslas – padėti skurstančioms, degraduojančioms šeimoms atkurti normalų šeimos gyvenimą, vaikų ir tėvų santykius.

Kitos veiklos kryptys: stipendijos studijuojantiems aukštosiose mokylose, parama kultūros, meno ir mokslo projektams.

Žemaičių fondo steigėjai: Sigitas Kaktys, Žemaičių akademija, Akademinio žemaičių jaunimo korporacija „Samogitia".

Valdyba: Viktorija Daujotytė-Pakerienė (pirmininkė), Vytautas Balčiūnas, Adomas Butrimas, Vladas Daujotas, Sigitas Kaktys, Egidijus Kurapka, Danutė Mukienė, Loreta Mukaitė, Petras Smilgys, Aleksandras Vasiliauskas.

Adresas: **A. Jakšto 5, LT-2600, Vilnius, Lithuania (Lietuva).**
Tel.: (370 2) 61 48 09, 45 55 66, 22 08 41; faksas: (370 2) 61 48 09, 22 08 41.

Danutė Mukienė,
fondo valdybos narė

BENDRADARBIAUK "MŪSŲ PASTOGĖJE"!
REMK "MŪSŲ PASTOGĘ"!

† Mūsų mirusieji †

A.a. Marija Kvietkauskienė

Spalio 21 dieną mūsų maža bendruomenė neteko dar vienos tautietės – tą dieną mirė a.a. Marija Kvietkauskienė, gimusi 1925 metais balandžio 28 dieną Naujininkuose.

Tolimesnis jos gyvenimas buvo labai panašus į daugelio pokario lietuvių tremtinių gyvenimą. 1948 m. balandžio 10 dieną Erlangene, Vokietijoje, ji ištekėjo už tautiečio Vlado Kvietkausko. 1949 m. jaunoji pora atvyko į Australiją ir 40 metų išgyveno Sydnėjaus Stanmorės priemiestyje. Čia susilaukė penkių vaikų: Joseph, Anthony, Vidos, Danos ir Stanley. O dabar ją į kapą palydėjo ir šeši anūkai: Adam, Chris, Stacey, Justin, Dean ir Kerry.

Pamaldos už mirusios vėlę vietos kunigo atlaikytos spalio 27 dieną Lidcombe's Šv. Joachimo bažnyčioje. Atsisveikinimo žodį čia tarė sūnus Stanley ir žentai Paul bei Royce.

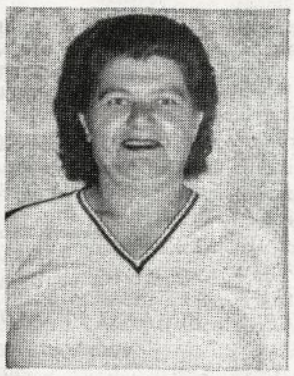

Marija Kvietkauskienė

Velionė palaidota Rookwoodo kapinių „Lawn No6", kur ją atlydėjo jos gausi šeima ir artimieji. Ilsėkis ramybėje.

„M.P." inf.

Buvusiai Lietuvos baleto artistei

A.†A. Tamarai Skrinskienei

iškeliavus amžinybėn, reiškiu gilią užuojautą abiems jos sūnums Australijoje ir giminėms Lietuvoje.

Agnė Meiliūnienė

INFORMACIJA

Legal notice

In the Supreme Court of New South Wales Sydney Registry Equity Division

After 14 days from publication of this notice an application for probate of the will dated 11 November, 1993, of MARIA RITA SYMONDS late of St. Sergius Nursing Home, Gilbert Street, Cabramatta, will be made by Algirdas Dudaitis, the Executor named in the said Will.

Creditors are required to send particulars of their claims upon her estate to ALLANSON BENN, Solicitors, **1/46 Park Road, Cabramatta, D. X. 8910 Cabramatta, Tel. 9726 7111.**

Kariuomenės šventė Sydnėjuje

Susitarus su "Dainos" choru, šiemet Kariuomenės šventė Sydnėjuje įvyks **lapkričio 14 dieną**, sekmadienį. Pamaldos įprastu laiku, **11.30 val.**, Lidcombe's parapijos bažnyčioje. Minėjimas prasidės **2 val. po pietų** Lietuvių Klube. Paskaitą skaitys 1941 metų Sukilimo dalyvis dr. Alfonsas Viliūnas.

Po paskaitos bus rodomas filmas pasinaudojant Lietuvių Klubo nauju dideliu ekranu ir televizijos aparatu.

Kariuomenės šventės dieną, lapkričio 21-ąją, įvyks "Dainos" choro metinis koncertas. Kviečiame Sydnėjaus ir apylinkių tautiečius apsilankyti į abu renginius.

A. Kramilius, Ramovėnų vardu

Aukos "Mūsų Pastogei"

J. Reisgys	NSW	$ 30.00
A. Kasiulaitis	NSW	$ 50.00
Z. Poškaitis	Vic.	$ 20.00
L. Tupikas	NSW	$ 5.00
A. Grikšelis	Vic.	$ 10.00
A. Šabrinskas	Vic.	$ 10.00
I. Norvydas	Vic.	$ 5.00
M. Griškaitienė	NSW	$ 10.00
A. Meiliūnienė	NSW	$ 30.00
J. Povilėnas	NSW	$ 20.00
S. Eimutis	Vic.	$ 10.00
S. Montvidas	NSW	$ 20.00
Mrs. J. Palaitis	NSW	$ 10.00
A. P. Surna	Vic.	$ 10.00
J. Reminis	NSW	$ 5.00
Mrs. R. Umber	Vic.	$ 15.00

Dėkojame už aukas.

"M.P." Admin.

Skaitytojų dėmesiui!

Vis dar dažnai skambinama į "Mūsų Pastogės redakciją-administraciją, arba klausiama laiškais, įvairių patarnavimų kainų.

"Mūsų Pastogės" prenumeratos kaina metams – $ 50;
Skelbimų kaina – $ 3 už 1 cm, per 1 skiltį, arba $ 6 už 1 cm per 2 skiltis. Apmokamų pramogų skelbimai (vakarai, baliai ir t.t.) įeina į šią kategoriją;
Kalėdiniai sveikinimai – iki 3 - 4 cm pločio – $ 15;
Užuojautos – iki 4 cm (per 2 skiltis) – $ 20.

"M.P." Administracija

INFORMACIJA

SYDNĖJAUS LIETUVIŲ KLUBAS

16-18 East Terrace, BANKSTOWN, NSW 2200
Tel.: 9708 1414 Fax.: 9796 4962

ŠIOKIADIENIAIS KLUBAS VEIKIA NUO 4.00 val.
ŠEŠTADIENIAIS IR SEKMADIENIAIS NUO 12.00 val.
ANTRADIENIAIS UŽDARYTA

VALGYKLA VEIKIA:
PENKTADIENIAIS NUO 6.00 IKI 8.00 val.
ŠEŠTADIENIAIS ŠVEDIŠKAS STALAS NUO 12.00 val.
SEKMADIENIAIS NUO 12.00 val.

KIEKVIENĄ KETVIRTADIENĮ 7.30 val.
Bilijardo kambaryje Jūsų laukia žaidėjai, kovojantys dėl prizų.
VISO VAKARO IŠLAIDOS ŽAISTI TIK 2 DOLERIAI

Kiekvieną Sekmadienį nuo 5.00 iki 6.00 val
LINSMOJI VALANDA
VISI GĖRIMAI UŽ PUSĖ KAINOS

SEKANTI PENSIJŲ DIENA LAPKRIČIO 25 D.
ŠVEDIŠKAS STALAS NUO 12.00 VAL KAINA $5.00

KALĖDŲ EGLUTĖ
gruodžio 12 d. Registruokite savo vaikus iki gruodžio 5 d.

BENDROS KŪČIOS
gruodžio 24 d. 7 val. vakaro. Registruokitės iki gruodžio 19 d.
Kaina asmeniui – $ 20, vaikams iki 12 metų – $ 10.

KLUBUI REIKALINGI BARO PAGALBININKAI,
JEI TURITE ATLIEKAMO LAIKO - PADĖKITE KLUBUI

Lietuvių Bendruomenės Spaudos Sąjungos narių metinis susirinkimas

įvyks šių metų **lapkričio 28 dieną**, sekmadienį, **2 val. po pietų Lietuvių Klube, 16 - 18 East Terrace, Bankstown.**

Darbotvarkėje:
1. Praeito metinio susirinkimo protokolo tvirtinimas;
2. Metų, pasibaigusių 1999 m. birželio 30 dieną apyskaitos, direktorių ir revizoriaus pranešimų tvirtinimas;
3. Kiti reikalai, kuriuos pagal Spaudos Sąjungos įstatus galima iškelti susirinkime.

Susirinkimo nariai, kurie turi kitų narių įgaliojimus (proxies), turi juos įteikti Spaudos Sąjungos raštinei 16 - 18 East Terrace, Bankstown, ne vėliau kaip 24 valandas prieš susirinkimo pradžią.

Spaudos Sąjungos Valdybą sudaro: pirmininkas V. Patašius, vicepirmininkas V. Doniela, sekretorius V. Šliogeris bei nariai A. Laukaitis ir K. Protas. Pagal Sąjungos įstatus, du iš jų, V. Doniela ir A. Laukaitis, turi pasitraukti, bet jie gali būti vėl perrenkami.

Iki nominacijų užsidarymo, gautos šios nominacijos į Spaudos Sąjungos Valdybą: V. Doniela – siūlė V. Patašius, parėmė V. Šliogeris; A. Laukaitis – siūlė V. Patašius, parėmė V. Šliogeris.

Po susirinkimo įvyks "Mūsų Pastogės" metinės loterijos traukimas.

LB Spaudos Sąjungos Valdyba

Nauja Lietuvių Būstinė Canberroje

Uždarius Canberroje Lietuvių Klubą, bendruomenė įsikūrė naujame centre – Būstinėje – kurią oficialiai atidarė Lietuvos generalinis garbės konsulas Viktoras Šliteris spalio 24 dieną. Būstinės adresas: Hackett Community Centre, 114 Maitland Street, Room No. 1. Naujos patalpos yra ant kampo Maitland ir Madigan gatvių, Hackett priemiestyje, 200 m. nuo Hackett parduotuvių, 5 km nuo Canberros miesto centro. Autobusas Nr. 38 (Woden – City – Dickson) sustoja beveik prie durų.

Canberros Apylinkės Valdyba

Spalio 24 dieną Canberros Lietuvių Bendruomenės Sąjungos metiniame susirinkime buvusi Valdyba buvo perrinkta dar vieneriems metams. Valdybą sudaro:

Jonas Mockūnas – pirmininkas (6291 8966);
Alfa Olšauskas – sekretorius (6286 2979);
Romas Katauskas – iždininkas (6288 6112).

Canberros Lietuvių Bendruomenės Sąjungos Valdyba

Melbourno "Dainos Sambūrio" jubiliejinis koncertas

Kviečiame visus iš arti ir iš toli atvykti **lapkričio 21 dieną**, sekmadienį, **1.30 val. po pietų** į Melbourno "Dainos Sambūrio" ruošiamą auksinį jubiliejinį koncertą, kuris įvyks Melbourno Lietuvių Namuose.

Bilieto kaina – $ 13, vaikams – $ 6. Į bilieto kainą įeina vaišės, kuriomis visi vaišinsimės po koncerto. Iki malonaus susitikimo koncerte.

MDS Valdyba

Paieškojimas

Palikimo reikalais yra paieškoma **Rūta Dovydaitytė** (45 - 50 m.), savo laiku gyvenusi Mount Gambier, Pietų Australija.

Rūta Dovydaitytė yra prašoma susisiekti su **Arijana Kumpis, 9500 South W. 95 St. Miami, FL 33176 arba telefonu 305 5962882.**

Sydnėjaus lietuvių choro "Daina" 45-mečio sukaktuvinis koncertas

įvyks **lapkričio 21 dieną**, sekmadienį, **2.30 val. po pietų** Sydnėjaus Lietuvių Klube, Bankstowne. Programoje – moterų, vyrų ir mišrūs chorai bei solo dainos.

Bilietų kaina – **$ 10**, moksleiviams ir vaikams – **veltui**.

Tautiečiai maloniai kviečiami dalyvauti šiame "Dainos" choro sukaktuviniame koncerte.

"Dainos" choras

Mokykimės lietuviškai!

Melbourne prasidėjo naujų mokinių priėmimas mokytis lietuvių kalbos 2000-siems mokslo metams. Mokytis gali visi.

Išlaikius 12 klasės egzaminą, padeda VSE (Victorian Certificate of Education) brandos atestatui, įstojimui į universitetus bei įsidarbinant.

Mokslas prasidės 2000 metų vasario 5 dieną. Klasės vyks **šeštadieniais nuo 9 val. ryto iki 12.20 po pietų.** Dėl informacijos kreipkitės telefonu **(03) 941 0641.**

Šiemet 4 mokiniai baigia 12 klasę su labai gerais rezultatais. Vienas jau yra priimtas toliau studijuoti karo akademijoje Canberroje.

Lietuvių kalbos kursai

Pasveikinkime artimuosius Kalėdų švenčių proga

Kalėdų šventės dideliais žingsniais skuba mūsų link! O su jomis tokie malonūs ir laukiami giminių, draugų ir artimųjų sveikinimai.

Kaip jau įprasta, ir šių metų "Mūsų Pastogės" kalėdiniame numeryje tilps visų geros valios, sveikinimus mėgstančių, tautiečių kalėdiniai linkėjimai.

Organizacijų, klubų bei kitų organizuotų vienetų kalėdinių sveikinimų laukiame jau dabar – jiems skirsime kalėdiniame numeryje atitinkamą vietą. Visų kitų sveikinimų laukiame ne vėliau kaip gruodžio 13 - 14 d.

"Mūsų Pastogė"

Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjunga kviečia visus į X-tąjį Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresą Australijoje

23 gruodžio 2000 – 11 sausio 2001

Daugiau informacijos galite gauti
www.rapidnet.net.au/~ aljs aljs@rapidnet.net.au
Telefonas 61 3 9388 0681 Faksas 61 3 9867 8792
P.O. Box 55, North Melbourne, Victoria 3051, Australia

P.S. Šis skelbimas pakartojamas dėl anksčiau jame padarytų klaidų.

Lietuvių kultūrinės veiklos tęstinumas Australijoje- mūsų visų reikalas

Remkime Australijos Lietuvių Fondą - aukos atleidžiamos nuo pajamų mokesčio (Tax deductable).

Naudokite pavadinimą anglų lalboje - **Australian Lithuanian Foundation Inc. 44 - 50 Errol st., North Melbourne, Vic. 3051**

Turint klausimų, galite skambinti A. Šimkui tel. **(03) 9578 4319.**

LIETUVIŲ LAIDOJIMO BIURAS
†Funerals of Distinction†

17 RAILWAY PDE., FAIRFIELD, N.S.W.
Tel. 724 5408. Veikia 24 valandas per parą.

Mūsų Pastogė

AUSTRALIAN LITHUANIAN WEEKLY

Published by the Lithuanian Community Publishing Society Ltd.
Leidėjas Lietuvių Bendruomenės Spaudos Sąjunga
Leidėjo, administracijos ir redakcijos adresas: P. O. Box 550 Bankstown N. S. W. 1885
Redaktorius Bronius Žalys. ❄ ❄ ❄ Redakcijos ir administracijos telefonas (02) 9790 2319
Faksas (02) 9790 3233
Redakcija rašinius taiso ir skelbia savo nuožiūra. Rankraščiai negrąžinami ir nesaugomi.
Už skelbimų turinį redakcija neatsako.
Prenumerata metams $ 50 Užsienyje paprastu paštu $ 65 N. Zelandijoje oro paštu $ 80
Užsienyje oro paštu $ 110